UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi sacraru[m] literaru[m]

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

57 Negligentiu[m] p[ro]pria (Versum narre[n]) Nole. Negligere addiscere mo[rum] sctitate[m]: negligere discussione[m] p[ro]prie p[er]uersitatis: negligere reuere[n]tia[m] diuine maiestatis: negligere ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-70346

Visual Library

liter ſolũ ⁊ nõ malũ facies. Scḋo dico: ꝙ ſi es p̄deſtinatꝰ nõ ſaluaberiſ ſi feceris finalr̄ malũ: poteris eñ malũ facere: ſi id ponit̄ eſſe/ nõ fuiſti p̄deſtinatꝰ. Dico tertio: ꝙ ſtulta ẽ hec loquutio. Accipe ſil'r de ꝯmeſtione/ medicina ⁊ ope ruſtico. Quis eñ tã ſtultꝰ vt nõ comedat/ medicinã nõ ſumere velit/ ⁊ agros nõ colere: ꝗ̄uis certo ſciat diffinitũ apḋ deũ de morte ſua ⁊ fructibꝫ. Sic in ꝓpoſito ⁊c. Nõ p̄uidit deus finem ſine medijs.

Quarta no. exiſtimare nullũ hoīem eſſe corrigẽdũ: tũ qꝛ nihil libere agat: ⁊ al's eũ ſaluari ſi p̄deſtinatꝰ eſt: ꝙ ſi p̄ſcitꝰ/ fruſtra corrigit̄. item correctio ad h̄ tẽdit vt q̄s fiat bonꝰ: ꝑ ea aũt q̄ facit q̄s coactꝰ/ bonꝰ non fit. Rñdeo p̄mo: ꝙ falſũ eſt ꝙ hõ nihil libere agat. Scḋo ꝙ al's ſaluaret̄ falſum ẽ: qꝛ ꝑ h̄ mediũ ſaluari aliq̄ñ dꝫ. Tertio ꝙ ſi ſciret̄ eẽ p̄ſcitꝰ/ fruſtra eſſꝫ correctio: ſꝫ ꝗ̄ꝫdiu neſcit̄ dꝫ adhiberi. Quarto ꝙ ꝗ̄ꝫdiu ex timore ꝓcedit opus nihil valet: ſed de timore venit̄ ad amorẽ/ ⁊ tũc valet. Vide Gabri. in q. theutonica ad ducẽ Eberhardũ de wirtẽberg.

P Quinta nola: arbitrari deũ eſſe acceptorẽ ꝑſonaꝝ: ⁊ iniuriã facere his q̄s nõ p̄deſtinat. Sũt h̄ rñſiones multe de meritis ⁊ demeritis p̄uiſis/ ꝓpt̄ q̄ p̄deſtinant̄/ alij reprobant̄: ſꝫ dimitto. Et dico p̄mo/ ꝙ deꝰ oẽs trahit h̄ mõ q̄ dt Ap̄ls: Deꝰ vult oẽs hoīes ſaluos fieri. ſꝫ nõ oẽs ſequunt̄ tractũ: vt Lyra ſuꝑ Apoc. Sil'r ex Diſcipulo de amico in turri exñti. ſer. lxxiiij. N. Dico ſcḋo: ſi nõ oẽs p̄deſtinat/ nemini facit iniuriam: ꝙ nulli aliq̄d debet. Dico tertio: ꝙ deꝰ iuſtꝰ eſt ⁊ nunq̄ꝫ in culpa. Dico q̄rto: ꝙ ſeruiẽdũ ẽ deo ꝓpt̄ ſe ex amore amicitie: ⁊ oculꝰ claudi ad celũ ⁊ infernũ: ſicut fecit diſcipulus ille quẽ falſo diabolꝰ reuelauit patri dãnandũ. Dico q̄nto: ꝙ nulli p̄t reuelari ſua reprobatio: vt deducũt doc. in p̄mo. Dico ſexto: ꝙ tenere debes ꝙ ſi inter mille ſolꝰ vnꝰ eẽt ſaluãdus/ talẽ te eſſe. Et tãtũ de ſcḋo. Circa tertiũ de ſignis p̄deſtinatõis. ix. nihil locutus ſum: cui placet videat Diſci. ſer. cxlix.

Feria. vi. Petri et Pauli ꝑridie Kal. Iulij.

Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Eccs. j.

q Vinquageſimaſeptima turba ſtultoꝝ eſt: negligentiũ ꝓpria (Verſum narren/ liederlich narrẽ) Ipi ſunt q̄ poſthabẽt negocia ſua ⁊ alijs intẽdũt/ ꝯtra id qḋ vulgo dr̄: Proximꝰ tibi eſto. Et illud ordinata charitas incipit a ſeipo. Nõ parua res eſt hec negligẽtia: ip̄a eſt originale p̄ncipiũ pctõꝝ. Q, p̄mi hoīes ⁊ angeli ceciderũt/ ex negligẽtia ꝓuenit: queadmodũ Holkot deducit ſuꝑ illud ſapie. iij. Qui neglexerũt iuſtũ. ⁊ alibi in ſentẽtijs. Sũt autẽ nole multe q̄bꝫ hi fatui poſſent dinoſci: qꝛ tot ſunt q̄t ad ſalutẽ ſũt neceſſaria q̄ negligunt̄. Ego aũt q̄nq̄ꝫ dũtaxat elegi: q̄ttuor ex Holkot Sap̄. iij. lectiõe. xxxvij.

Q Prima nola eſt/ negligentia in addiſcẽdo moꝝ ſcitatẽ. Et quis eſt

q̄ueſo hac nola nō notatus: Ecce ꝓni ſumus ad diſcēdū artiū ſubtilia ȝ
ꝓpter curioſitatē/iura ciuilia ꝓpter vtilitatē/artē bellādi ꝓpᵗ ſtrēnui=
tatē/artē negociādi ꝯtra paupꝫtatē: ꝛ ſic de alijs q̄ ad vite pn̄tis ꝓmo=
tōem ꝛ adminiſtratōem ſpectāt. Ceteꝝ ad diſcēdū artē bn̄ viuēdi/do
ſeruiēdi/artē pctā vitādi/oēs q̄ſi ſe exhibēt negligētes. Sic eſſe docuit
Jeſus in euāgelica ꝑabola: vbi innuit/q2 mūd9 inuitat ad errores ꝛ in
eptias/ꝛ oēs obediūt: de9 vocat ad honores ꝛ celeſtes nuptias: ꝛ oēs
negligūt. Mat.xxij. Illi neglexerūt ꝛ abierūt: ali9 ad villā ſuā/ali9 ad
negociatōem ſuā. Proh dn̄e de9 me9 q̄nta hec ſtulticia talia eligere z
inepta/ꝛ hec negligere q̄ ad ſalutē necīaria ſunt: Sed dicūt mihi ſcio:
His intēdem9 poſteaq̄ȝ alia expediuerim9: optabim9 ꝑmū oīa tpalia:
deinde ſuo tpe ſpūalib9 intēdem9. q̄ſi nō ꝑmū eſſꝫ q̄rendū regnū dei ꝛ
iuſticia ei9: ꝛ ſic oīa alia adijcerent. Siı̄les negociatori obliuiſcēti mer=
cātiā ꝓpᵗ quā venit ad emporiū: ꝛ ludis intēdēti crapulis ꝛ laſciuijs/
q̄b9 ꝑncipalr̄ intēdit/ꝑncipali ꝯo neglecto. Sed ꝛ ei q̄ cām venit gere
re corā papa aut imꝑatore/ꝛ ea neglecta alijs imꝑtinētib9 intēdit. No
li o fatue curꝝ iūgere an̄ eq̄s: opꝫ hec ꝑmū fieri/deinde alia: an̄ omnia
philoſophādū/ſciēdū viā ſalutis/bn̄ viuēdū: huic ꝯtinue ꝛ ſp̄ inſiſten
dū ꝛ vacādū ab alijs/vt huic inſeruiat. Noli eſſe de nūero iſtoꝝ q̄ citi9
oīa volūt facere q̄ȝ ordinē bn̄ viuēdi addiſcere: in q̄s Sene. inuehit:
Nō cū vacaueris (inq̄t) philoſophādū ē. Sꝫ oīa alia negligēda ſūt/vt R
huic aſſideamus: cui nullū tp̄s ſatis magnū eſt/etiā ſi a pueritia vſq̄ȝ
ad humani eui terminos vita ꝑducat. Roga ſctōs vt hāc a te nolā au
ferāt: Clama cū ecc̄a ad Paulū/cuius hodie feſtū colit: Doctor egre=
gie Paule mores inſtrue ꝛc. Et q̄ hoꝝ fatuoꝝ mater: q̄s eos genuit: ȝ
Nimiꝝ ſupbia/ꝑſertim in iuuenib9: q̄ ideo negligūt ꝑtē addiſcere/q̄a
nō pn̄t totū acq̄rere: io nihil volūt ſcire/q2 n̄ pn̄t alios excellere. Quos
ꝯmonefacit Apl's: excitat ꝛ deridet Hora. Nō poteris oculo (inq̄t) q̄n
tū ꝯtēdere lince9. Nō tn̄ icciro ꝯtēnas lipp9 inungi. Clamat Apl's j.
Tim.iiij: Noli negligere gr̄am q̄ in te ē. Accipe ꝛ figurā Gen̄.xlij. Au=
diēs Jacob q̄ alimēta vēderent in Egypto/dixit filijs ſuis: Quare ne
gligitis: audiui q̄ triticū vēdit in Egypto. Et tu o fratᵉ vbicūq̄ȝ audi
eris aīe alimēta venalia/ea nō negligas ꝓpᵗ quācunq̄ȝ difficultatē: etiā
ſi in Egypto vēdant. Plane ſcīa ſalutis nō eſt niſi in Egypto. i. in ob=
ſcura ꝛ tenebroſa theologia: q2 tenebroſa aq̄ in nubib9 aeris. Pſal. glo.
id eſt obſcura doctrina in ꝓphetis ꝛ ꝑdicatorib9. Uel in Egypto. i. te=
nebroſis ꝛ vitioſis doctoribus/dum tamen bonum fructum doctri=
ne adminiſtrant. Sed caueant ne lolium errorum ꝓ tritico veritatis
propinent.

Scd̄a nola eſt: negligētia in diſcutiendo ꝓpriā ꝑuerſitatē. Sūt q̄ J
ꝓni ſunt vt iugiter alioꝝ vitā diſcutiāt ꝛ iudicent: cū tn̄ ad eos nihil
ꝑtineat: q2 nō ſibi ſunt ꝯmiſſi: ꝓpriā aūt vitā vix in anno ſemel ꝛ dimi=

dia die diſcutiũt. Alij aũt qb⁹ incumbit ex officio aliena diſcutere/in
S tantũ his incũbunt ꝙ ſtulte ſeipos negligant. O ſtulte ardet dom⁹
z tua/ ⁊ ad alterius ignẽ ꝑperas extinguẽdũ: Laterifex habes domũ te
ctam ſtramine: vitreas feneſtras alijs facis/cũ tue ſint papyꝛee: metal
lũ/auꝝ ⁊ argentũ alijs fodis/ ⁊ necaris. O ocule/o cucule p̄dicatoꝛ ⁊ p̄
late in arboꝛe cathedra ſedes: ⁊ cuculos alios rep̄hendis ⁊ coꝛripis rep
5 hẽſibiliſſim⁹. Ocule alios a te/tu te aũt nõ vides. Audi Paſtoꝛẽ ab
batẽ. Dic tibijpi tu qs es: ⁊ nõ iudices queq̃: intellige cui⁹ cã ad te nõ
ptinet. Te iudica: tuã ↄſciam exq̄ſite diſcute. Iud. xviij. Nolite negli
gere: nolite iudicare.

Tertia nola eſt: negligere reuerẽtiã diuine maieſtatis. Audiãt h̄
in p̄mis p̄lati ſpũales/ ⁊ oẽs clerici ſpẽali͛r diuino ſeruitio mãcipati: ⁊
caueãt ne hac nola ſint inſigniti. Timeo ne ꝓpt͛ nimiã familiaritatem
veniant in ↄtemptũ diuine maieſtatis. ij. Paralip. xxiiij. Poꝛro leuite
egere negligẽti⁹. Et vnde h̄ nimiꝝ ex nimia familiaritate. Nimia eñ
familiaritas parit ↄtemptũ: vt vulgo dr̄. Veꝝ q̄dem inter fatuos: ait
glo. Qui igit͛ ↄtemnũt ꝓpter familiaritatẽ: fatui ſunt. Noli frater: non
eſt ſic cũ hoīe ſicut cũ deo. Cũ hoīe ſi ↄtrahis familiaritatẽ/defect⁹ ei⁹
videbis/q̄s añ neſcieras: q̄ fit vt nõ tam p̄cioſum eum habeas ſicut p̄
us. Quãtũ aũt deo magis in v̄itate nõ greſſib⁹ pedũ/ſꝫ affectuũ ⁊ co
gnitionũ appropinquaueris/tãto maioꝛ tibi apparebit. Accedit hõ ad
T coꝛ altũ/ ⁊ exaltabit͛ deus. Sil͛r de cãpanili: ad qd̄ q̃ntomagis appro
pinquaueris/tãto alti⁹ ⁊ mai⁹ tibi apparebit. Inde ẽ ꝙ ↄtẽplatiuis ma
ioꝛ videt͛ de⁹/q̃ȝ nõ ↄtẽplatiuis: neqȝ ad finẽ deuenire pñt. Ergo tãtuȝ
videt͛ eis reſtare q̃ntũ his q̄ paꝝ de deo videt: qꝛ infinit⁹ ẽ. Sil͛r de eo
q̄ Argẽtine eſt ⁊ q̄ Parrhiſi⁹: eq̄lis videt͛ eis diſtãtia ad oꝛiẽtẽ ⁊c̄. No
li frater deũ ꝑuifacere/ꝓpt͛ qd̄ deo dicat⁹ es. ij. Paralip. xxix. Filij mei
2 nolite negligere: vos elegit de⁹ vt ſtetis corã eo. Audi ⁊ tu ſecularis
rectoꝛ ⁊ agnoſce/qꝛ oīs poteſtas a deo ẽ: ad deũ ḡ reſpice/ne ea ↄtra
3 deũ/ſꝫ p̄ glõa ei⁹ vtaris. Audite ambo q̄d vobis dñs p̄cepit Deutero.
viij. Obſerua ⁊ caue/ne q̃ñ obliuiſcaris dñi dei tui: ⁊ negligas mãda
ta eius atqȝ iudicia.

Quarta nola ẽ: negligere ꝓximi neceſſitatẽ ſpũalem ⁊ tp̄alẽ. Deute
ro. xxij. De omni re fratris tui ſi perierit ⁊ inueneris eã/nõ negligas q̄
ſi alienã. Nota de oī re. ſ. ſpũali. Sꝫ ibi q̄rit͛: an q̄s teneat͛ leuare rẽ in
uẽtã: an poſſit eã ſana ↄſcia p̄terire: Vide ſup̄. viij. S. Itẽ etiã de ſpũ
ali/de aīa. ſ. ↄtra eos q̄ de aīab⁹ familiariũ paꝝ aut nihil curant q̄ſi ali
enã: qꝛ nõ eſt aliena: eſt eñ frater tu⁹/ↄmembꝝ tuum.

Quinta nola: negligere aīam ꝓpꝛiã. Sunt q̄ alios ⁊ coꝛpꝛes ⁊ aīas
ꝓpꝛias deniqȝ res/coꝛp⁹ ⁊ tp̄alia curãt/ꝓpꝛiã negligũt aīam. Stulti vti
qȝ. Stulte in hac nocte repetẽt aīam tuam. Et q̄d p̄derit hoī ſi vniuer
V ſum lucret͛ mũdũ/aīe ꝟo ſue detrimẽtũ patiat͛: Expone ex Rudol. pte

ij.c.ij.aut aliũde. Fuge ſtulticiã hãc negligẽtie:q̃ eſt p̃teritoꝝ bonoꝝ j
nouerca/futuroꝝ impedimẽtũ/anime ꝑditio directe ⁊ indirecte. Ex z
ſumma p̃di. dictõe/negligẽtia. Excute torporẽ:nõ audis tonitruũ:Di ʒ
ſcedite a me maledicti.clamorẽ:hoſtes ſunt in porta ſenſuũ:ignis ꝯcu
piſcẽtiaꝝ in ſenſualitate:aq̃ cogitationũ in fantaſia:⁊ adhuc ſtertis:
Clama:Salua/nos perimus. Ex ſũma ꝟtu. de oꝛonis neceſſitate.

Dñica.iij.poſt trinitatis:in octa.Joã.ꝑma Julij

Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Eccs.j. Euangelium.

Quinquageſimaoctaua turba ſtultoꝝ:ſunt ingrati. Qui ſibi
multa bñficia impẽdi volũt/ipi ꝟo nunq̃ʒ repẽdũt:ad acci
piẽdũ hñt man⁹ aptas ⁊ aures/ad dãdũ aũt clauſas.ꝯtra
id eccĩ.iiij. Nõ ſit poꝛrecta man⁹ tua ad accipiẽdũ/⁊ ad dã-
dũ collecta. Hi ſtulti ſeptẽ nolis pñt dinoſci:q̃s ponit b.Tho.ij.ij.q.
cvij.ar.ij.q̃s ſumpſit ex Seneca de bñficijs:vnde ⁊ multoplures elici
poſſent:ſʒ ille ad pñs ſufficiãt. Jtẽ ex ſumma ꝟtu.c.de gratia.

Prima nola eſt:bñficiũ nimis retribuere:⁊ ẽ vitiũ exceſſus. Nimis
inq̃ʒ:puta ꝑ q̃b; nõ dʒ/aut citi⁹ q̃ʒ dʒ:q̃ enĩ feſtinat reddere/nõ aĩm ha-
bet grati bñficij/ſʒ debitoꝛis:ait Sene.ij.de.bñficijs. Jtẽ Sene. Reij-
ciẽdi ſignũ ẽ ꝑtinus aliõ mun⁹ mittere/⁊ munus munere expugnare.
Qui nimis cito cupit ſoluere/inuitus debet:⁊ q̃ inuitus debet/ingra-
tus eſt. Sũt ⁊ alie autoꝛitates ꝯgrue ad ꝓpoſitũ/in ſumma ꝟtu.

Scd̃a nola:bñficiũ nõ retribuere. Debʒ q̃libet bñficiũ ſibi factũ lo-
co ⁊ tp̃e ſm ſuã facultatẽ retribuere:nedũ eq̃le/ſʒ etiã maius.ij.ij.q.cvj
ar.vj. Quilibʒ inq̃ʒ cuiuſcũq̃ʒ ꝯditõis:q2 etiã ſi pauꝑ ſit/tñ hʒ q̃d red-
dat. Elice ex articulo.iij.q.cvj.⁊ ex ſumma ꝟtu.⁊ Burid.ſuꝑ Ethico.
⁊ h̃ p̃mus gradus ſm Tho.in vitio defectus.

Tertia no.bñficiũ diſſimulare:h̃ ẽ dũ q̃s diſſimulat quaſi nõ demõ X
ſtrans ſe bñficiũ accepiſſe. Dʒ plane g̃tus oñdere ſe bñficiũ recepiſſe/
laudãdo ⁊ magnificãdo/ita etiã vt nõ clam referat g̃fam:ingrat⁹ ẽ enĩ
q̃ remotis arbitris g̃fas agit:vt ait Sene.ij.li.de bñficijs. Si ingrat⁹
ẽ q̃ clam g̃fas agit/q̃ʒ ingrat⁹ erit q̃ bñficiũ diſſimulat.

Quarta nola/⁊ reſpectu p̃cedentiũ g̃uiſſima:bñficiũ nõ recognoſce
re/ꝑ obliuionẽ ſiue q̃cunq̃ʒ alio mõ. Sene. Ingrat⁹ eſt q̃ bñficiũ ſe ac-
cepiſſe negat q̃d accepit. Ingrat⁹ eſt q̃ diſſimulat. Ing̃tus q̃ nõ reddit.
Ing̃tiſſim⁹ oĩm q̃ oblit⁹ eſt. Jlli enĩ ſi nõ ſoluũt/tñ dñt:⁊ extat apud il
los veſtigiũ meritoꝛiũ intra ꝯſciam incluſoꝝ:⁊ aliq̃ñ ꝯuerti ad referẽ
dã g̃fam aliq̃ cã pñt/ſi illos pudoꝛ ammouerit/ſi facilis occaſio imu-
tauerit:h̃ nunq̃ʒ grat⁹ fieri pt cui bñficiũ totũ elapſum eſt.

Quinta: Retribuere mala ꝑ bonis/odiũ ꝑ dilectõe. Sic Ebꝛ̃o ho-
die faciebãt in euãgelio ſcribe ⁊ phariſei murmurãtes ꝯ eũ/dũ cẽt eis
bñfic⁹:⁊ tãdẽ crucifixerũt. Sic romani Camillũ ex vrbe pepulerũt:q̃

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN